

ЖОЛТОВСЬКИЙ Іван Владиславович (Жолтовский Иван Владиславович; 15(27). 11. 1867, м. Пінськ, нині Брест. обл., Білорусь — 16. 07. 1959, Москва) — російський архітектор. Акад. архітектури (1909). Дійсний член Академії будівництва і архітектури СРСР (1939). Почес. чл. АН Білоруської РСР (1947). Проф. Заслужений діяч науки і мистецтв РСФРР (1932), засл. діяч мистецтв Білоруської РСР (1944). Сталінська премія (1950). Державні нагороди СРСР. Закін. С.-Петербур. АМ (1898), за проект Народного дому отримав звання художника-архітектора. У 1910-х рр. та 1923–26 вивчав арх-ру Італії. Викладав у мист. ВНЗах Москви (створив власну «архіт. школу» як ціліс. напрям в освоєнні спадщини), зокрема Строганов. худож.-пром. училищі, ВДХУТЕМАСі, Вищому худож.-тех. інституті (1899–32), Інституті архітектури Академії архітектури СРСР (1932–37), Моск. архіт. інституті (1933–59). У 1933–39 очолював архіт. майстерню № 1 Мосради, 1945–59 — архіт. школу-майстерню інституту «Моспроект». Керував інститутами «Воєнпроект» і «Діпромісто». Визначний майстер класич. напрямку в арх-рі 20 ст. Змодельював власну творчу систему пропорц. і гармон. співвідношень на основі архіт. надбання Високого Відродження; був послідовником рос. палладіанства. Автор праць з теорії та практики архітектури («Проекты и постройки», Москва, 1955). У його перекладі російською

мовою видано трактат італ. арх. 16 ст. А. Палладіо «Четыре книги об архитектуре» (Москва, 1938). Серед проектів — план «Нова Москва» (1918–23, спільно з О. Щусевим), будинок Скакового товариства на вул. Бігова (1903–05), особняки на Введенській (нині Журавльова) площі (1907–08), у Мертвому (нині Пречистенський) провулку (1912–13), будинок Тарасова на вул. Спиридонівська (1909–10), Держбанк СРСР на вул. Неглинна (1927–29), Центр. ТЕС на Раушській набережній (1928), Палац Рад (1931, 1958), Інститут світ. літ-ри (1936), житл. будинки на вул. Мохова (1933–34), на вул. Велика Калужька (нині Ленін. проспект, 1949), на Смолен. площі, Будинок Спілок (обидва — 1953), реконструкція іподрому (1949–55), кінотеатри «Слава» (1955), «Буревісник» (1957), станція метро «Курська-кільцева» (1945–49) у Москві; генплан і низка павільйонів Всерос. с.-г. і кустарно-пром. виставки у Москві (1923), павільйон СРСР на міжнар. виставці в Мілані (1925–26); театр у Таганрозі (1937), центр. площа в Калюзі (1945–46), будинок уповноваженого ВЦВК у Сочі (1935–36). Брав участь у забудові міст України, спроектував санаторії в Євпаторії (1953, співавтор Б. Юдін) та побл. Ялти («Гірське повітря», 1951–64) в Криму, кілька громад. споруд у Львові. Виконав конкурсні проекти театру в Катеринославі (нині Дніпропетровськ; 1900, 3-я премія, співавтор Л. Браїловський) та машин. залу Дніпрогесу (1929, 2-а премія). На будинку (Введенський провулок, № 6), де 1926–59 жив Ж., встановлено мемор. дошку. 1961–94 Ермолаєвський провулок на Патріарших прудах названо іменем Ж.

Рекомендована література

1. Памяти И. В. Жолтовского: Некролог // СиА. 1959. № 8;
2. Круглов М. Зодчий. К 100-летию со дня рождения И. В. Жолтовского // Сов. культура. 1968, 2 марта;
3. Тимофієнко В. Зодчі України кінця 18 – початку 20 століття. К., 1999;
4. Айрапетов Ш. А. О принципах архитектурной композиции И. В. Жолтовского. Москва, 2004.

В. І. Тимофієнко, Н. О. Душкіна

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Жолтовський Іван Владиславович / В. І. Тимофієнко, Н. О. Душкіна // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-18229>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).